

บทที่ 1

บทนำ



1.1 ความเป็นมาของปัญหา

อาหารกับประชากรเป็นปัญหาสำคัญที่โลกกำลังเผชิญอยู่ เพราะอัตราการเพิ่มอาหารหลักไม่ได้ส่วนสัมพันธ์กับอัตราการเพิ่มของประชากร จึงทำให้ชาวโลกรู้สึกกันว่า ในอนาคตพลโลกอาจต้องประสบกับการขาดแคลนอาหาร ข้าวเป็นอาหารหลักของประชากรเกือบครึ่งหนึ่งของโลก และเป็นอาหารที่สำคัญที่สุดของประชากร 2,000 ล้านคนในทวีปเอเชียและบางส่วนของทวีปแอฟริกา ในปีหนึ่ง ๆ ประเทศต่าง ๆ ในโลก ผลิตข้าวโดยเฉลี่ยประมาณ 340 ล้านตัน ถ้าหากอัตราการเพิ่มของประชากรในทวีปเอเชียเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 2.5 ต่อปี และประชากรบริโภคข้าวเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.6 ต่อปีแล้ว ในปี 2533 ประชากรจำนวน 1,640 ล้านคนในทวีปเอเชียจะมีความต้องการบริโภคข้าวถึง 335 ล้านตัน

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่สำคัญประเทศหนึ่งในซีกโลกตะวันออก ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะใช้ในการบริโภค การเลี้ยงสัตว์และการอุตสาหกรรมแล้ว ยังเป็นสินค้าออกที่หารายได้มาสู่ประเทศอย่างมหาศาล ในระยะ 4 - 5 ปีที่ผ่านมาการผลิตข้าวของประเทศไทยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยอัตราเฉลี่ยประมาณปีละ 2% ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การผลิตข้าวเพิ่มปริมาณมากขึ้นก็เนื่องมาจากการเพิ่มเนื้อที่เพาะปลูกทั้งในฤดูนาปีและฤดูนาปรัง แต่ผลผลิตข้าวที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่ได้จากการเพิ่มเนื้อที่เพาะปลูกในฤดูนาปรัง อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพในการผลิตข้าวในปัจจุบันก็ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก ดังจะเห็นได้จากผลผลิตต่อไร่ยังต่ำอยู่มาก กล่าวคือ ประมาณ 30 ถึงต่อไร่สำหรับนาปี และ 50 ถึงต่อไร่สำหรับนาปรัง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณผลผลิตต่อไร่ของประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ แล้ว ปรากฏว่า การผลิตข้าวของประเทศไทยให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ส่วนใหญ่มาก การใช้เมล็ดพันธุ์ที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูงยังอยู่ในระดับต่ำ คือ

มีเพียงร้อยละ 2.1 เท่านั้น เมื่อเทียบกับประเทศอินโดนีเซียและประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเท่ากับ ร้อยละ 11.3 และ 50.3 ตามลำดับ การใช้ปุ๋ยเคมีก็อยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับพื้นที่เพาะปลูก คือ ประมาณ 3 - 4 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ เช่น ประเทศญี่ปุ่นใช้ ถึง 65.0 กิโลกรัมต่อไร่ ไต้หวัน 49.4 กิโลกรัมต่อไร่ และศรีลังกา 10.1 กิโลกรัมต่อไร่ แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยยังจะต้องปรับปรุงการผลิตและกระจายพื้นที่เพาะปลูกที่ใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพสูงและใช้ปุ๋ยเคมีให้เพียงพออีกมาก

ปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มประชากรนับว่าเป็นปัญหาสำคัญของทุกประเทศและเป็นปัญหาที่สำคัญของโลก ดังคำขวัญของปีประชากรที่ว่า "ONE WORLD FOR ALL" จากคำขวัญนี้ก็เพื่อเป็นการเตือนใจให้ทุกคนหรือทุกประเทศได้ตระหนักถึงปัญหาประชากร ไม่ว่าจะเกิดที่มุมใดของโลกย่อมจะต้องได้รับการกระทบกระเทือนถึงกันหมด ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ประสบกับปัญหาอัตราการเพิ่มของประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้มองเห็นถึงปัญหานี้ จึงได้มีการส่งเสริมและแนะนำให้ประชากรมีการวางแผนครอบครัวเพื่อลดอัตราการเพิ่มของประชากรลง

ปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มของประชากรประมาณร้อยละ 2.1 และถึงแม้ว่าจะมีการรณรงค์การวางแผนครอบครัวอย่างเต็มที่ ในอีก 20 ปีข้างหน้า แต่ก็คาดว่า อัตราการเพิ่มของประชากรจะลดลงมาเหลือเพียงร้อยละ 1.5 เท่านั้น โดยที่จำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศในปี 2543 จะอยู่ระหว่าง 60 - 70 ล้านคน ข้าวซึ่งเป็นอาหารหลักของประชากรก็จะต้องเพิ่มขึ้นอย่างมาก ถ้าจำนวนเนื้อที่เพาะปลูกและผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ยังคงเป็นเช่นในปัจจุบันนี้แล้ว นอกจากประเทศไทยจะไม่มีข้าวส่งออกไปยังต่างประเทศแล้ว ในอนาคตก็อาจเกิดการขาดแคลนข้าวขึ้นได้ ดังนั้นการทราบปริมาณการผลิตและการบริโภคข้าวในอนาคต จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการวางแผนและกำหนดนโยบายในการเพิ่มผลผลิตข้าวและลดอัตราการเพิ่มของประชากร

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณผลผลิตข้าว
2. เพื่อทราบแนวโน้มปริมาณผลผลิตข้าว

- วัตถุประสงค์
1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ช่วยให้อัตราการผลิตของปริมาณผลผลิตข้าว
 2. เพื่อทราบแนวโน้มนโยบายการผลิตข้าว
 3. เพื่อทราบแนวโน้มนโยบายการบริโภคข้าว
 4. เพื่อทราบว่า ณ เวลาใด ปริมาณการบริโภคข้าวจะเท่ากับปริมาณผลผลิตข้าว
 5. เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา เมื่อปริมาณผลผลิตข้าวต่ำกว่าปริมาณการบริโภคข้าว

1.3 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ที่นำมาใช้ในการวิจัยนี้ ได้มาจากหน่วยงานต่อไปนี้

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2. กระทรวงการคลัง
3. สำนักงานสถิติแห่งชาติ
4. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลในการวางแผนและกำหนดนโยบายในการผลิต การส่งออก และการกำหนดราคาข้าวของประเทศ
2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลในการวางแผนและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับอัตราการเพิ่มของประชากร ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ